

Da havbeiteloven ble vedtatt 21. desember 2000 ble det i prinsippet åpnet for tildeling av tillatelser til havbeite for første gang i Norge. Tillatelser til oppdrett på havbunnen (såkalt bunnkultur) hadde riktignok blitt gitt tidligere med hjemmel i oppdrettsloven, men ikke i stort omfang. Det som var helt nytt var at man nå skulle gi tillatelser som innebar en eksklusiv rett til fangst av den utsatte arten innenfor lokaliteten, ikke bare de individene som ble satt ut. Loven er en typisk fullmaktslov som angir rammene for den næringsvirksomhet den skal regulere.

Rådgiver Britt Leikvoll

britt.leikvoll@fiskeridir.no

Kyst- og havbruksavdelingen, Fiskeridirektoratet

Havbeiteforskriften (forskrift om tildeling og drift ved havbeiteverksemd) ble vedtatt 28.08.2003, og er hjemlet i både havbeiteloven og matloven. Ved iverksettelsen av denne forskriften fikk fiskeriforvaltningen et konkret regelverk for tildeling av havbeitetillatelser.

Første saksbehandlingsrunde

Fiskeri- og kystdepartementet har bestemt at det i første omgang kun skal gis tillatelse til havbeite på stort kamskjell og hummer. Dyrene som settes ut må være stedegne.

Våren 2004 ble det utlyst ca. 40 havbeitetillatelser fordelt på de to artene. Det vil ikke bli gitt tillatelser til havbeite nord for Vestfjorden, og det vil ikke bli gitt tillatelser til havbeite med stort kamskjell i området fra og med Egersund kommune til grensen mot Sverige.

Innen søknadsfristen 26. april 2004 kom det inn totalt 24 søknader fordelt på 31 lokaliteter, derav 20 kamskjell- og 11 hummersøknader. Noen av søknadene omfattet flere lokaliteter.

Dette var ikke ment å være en tildelingsrunde i den forstand at det skulle være en næringsmessig begrensning på tildelingen, slik som praksis er ved tildeling av lakse- og ørretkonsesjoner. Man ønsket saksbehandlingsrunder fordi det var et ønske å behandle alle søknadene samtidig slik at de kan ses i sammenheng.

Tildelingsfasen

Behandlingen av havbeitesøknadene følger tilnærmet samme prosess som ved tildelingen av oppdrettskonsesjoner. Søknadene oversendes de samme myndigheter som ved søknad om oppdrettstillatelse. Fiskeridirektoratets regionkontorer står for selve tildelingen og har det koordinerende ansvaret i den forstand at det er deres ansvar å sørge for at søknadene sendes til den aktuelle kommunen og til de særinstanser som skal gi uttalelse eller fatte vedtak.

Hvilke tillatelser dette gjelder vil kunne variere alt etter hvilket driftsopplegg søker skal drive virksomheten etter. Både veterinærmyndigheter (dvs. Mat-

tilsynet), forurensingsmyndighetene og Kystverket skal få tilsendt alle søknadene i sine respektive distrikter. Om de skal gi uttalelse eller tillatelse etter sine særlover er avhengig av det omsøkte driftsopplegget. Dersom en søker baserer seg på å ha fysiske stengsler/gjerder el. lignende på bunnen, eller hvis lokaliteten skal merkes, så vil kystverket behandle søknaden med hjemmel i havne- og farvannsloven og fatte et vedtak. Tilsvarende hvis det søkes om føring av organismene, da vil miljøvernmyndighetene behandle søknaden og fatte vedtak med hjemmel i forurensingsloven. Skal havbeiter verken bruke fysiske innretninger eller føre, vil de respektive myndigheter kun få søknaden til uttalelse.

Mattilsynet fatter ikke vedtak i tildelingsfasen, men gir uttalelse vedrørende folkehelse/smittespredning.

Viktige vurderingstemaer i behandlingen av søknadene er at den samfunnsmessige nytte/skade ved virksomheten skal vurderes, og det er presisert at konfliktfattige områder skal prioriteres. Det skal ikke gis større lokaliteter enn søker kan dokumentere behov for. Alle tillatelser skal ha tidsbegrensning, og det skal settes en frist for når tillatelsen må være tatt i bruk for ikke å bli regnet som passiv (normalt tre år). I tillegg skal søker bl.a. dokumentere miljøtilstanden på de omsøkte lokaliteter. Det skal også kreves plan for opprydding av lokaliteten.

Det som er nytt i forhold til behandlingen av oppdrettssaker er at Havforskningsinstituttet i Bergen har fått en rådgivende rolle og skal vurdere alle søknadene i forhold til stedegenhet av individer som skal settes ut, men også i forhold til økologi og miljø. I tillegg til å vurdere hvorvidt en søknad oppfyller de krav som loven og forskriftene stiller, skal Havforskningsinstituttet også gi en tilråding på hvilke vilkår som bør knyttes til den enkelte tillatelse.

Foreløpig resultat

Saksbehandlingen av søknadene har av ulike årsaker tatt lang tid. Noen søknader er trukket av søker selv, mens andre er returnert fordi de var mangelfulle. Disse fikk en frist til å komplettere søknaden, uten at det ble gjort. Enkelte søknader er avslått av særinstansene, og for noen har

kommunene avslått å dispensere fra vedtatt kystsoneplan.

Ved årsskiftet 2004/2005 var det gitt tre tilatelser på landsbasis, alle i region vest. Slik det ser ut nå blir det gitt svært få tilatelser nord for Sogn og Fjordane, det er regionene vest og sør som vil få hovedtyngden.

Perspektiver

Det må kunne antas at de resterende søknadene vil bli ferdigbehandlet i løpet av februar/mars 2005. Etter dette vil Fiskeridirektoratet foreta en evaluering av denne saksbehandlingsrunden for å se hva som eventuelt kan forbedres i senere runder.

Når neste saksbehandlingsrunde for havbeite skal utlyses er det ikke tatt stilling til.

Summary

When the new act for sea ranching was approved 21 December 2000 it was in principle the first time permissions to do sea ranching were assigned in Norway. Permissions to do bottom culture had earlier been granted/permitted under the provision of the Aquaculture act, but not to any extent. The new principle was that a given permission gave the exclusive right to harvest the species in question for a geographic area, and not only the individuals that had been deliberately placed in the sea ranching area. The legislation is a typical enabling act that gives the framework for the industry it is supposed to control.